

Posudek rigorózní práce Edity Mendelové Dorotheos z Gazy a Kolumbánus z Bobbia: srovnání mnišské spirituality

Předložená rigorózní práce má slibné a originální téma, které staví na základním teologickém srovnání dvou významných autorů dvou modelů křesťanské mnišské tradice, jimiž jsou Dorotheos z Gazy a Kolumbán z Bobbia. Členění práce i prezentaci primárních a sekundárních zdrojů považuji za velmi dobré, předpokládám, že část literatury bude ještě zpřesněna v následné dizertační práci, mám na mysli např. dílčí studie k tématu irského mnišství a postavě sv. Kolumbána, tedy např. další hodnocení irského monasticismu než nabízí de Vogüe (může být, že jsem však tyto odkazy na Leclercq, Bouyera a další klasické interprety patristické a středověké spirituality v textu prostě přehlédla). Vzhledem k závěrečné etapě Kolumbánova působení v Bobbiu, tedy na půdě dnešního italského regionu Emilia-Romagna (nikoliv Lombardie, jak opakovaně autorka uvádí), bych v práci očekávala také italské teologické odkazy, zejména na současné studie a edice Innoce Biffiho. Považuji takové doplnění za poměrně důležité vzhledem k prostoru, který autorka v práci popřála např. ruským zdrojům (u citací ruských historiků a jejich hodnocení Kolumbána mi není jasné, proč citovat obecné encyklopedické heslo s povšechnými informacemi, srv. s. 17 rigorózní práce a sám obsah odkazu na internetu). Vynechání italských a vlastně i německých zdrojů (autorka odkazuje na jedinou německou práci z r. 1865, na italskou literaturu neodkazuje, nicméně zmíní kulturní spolek Amici di San Colombano) není nijak zdůvodněné, tudíž práce se zdroji může vyvolat dojem nevyváženosti. Na druhé straně je zřejmé, že se výborně orientuje v primárních pramenech a staví na solidních kritických edicích jak díla Dorothea z Gazy, tak u Kolumbána z Bobbia.

Osnova dizertace (druhá část předloženého textu) je opět velmi přehledná a dobře logicky vystavěná, snad jen v úvodní části je zřejmé, že autorka navazuje na předchozí bádání a předpokládá, že zdroje některých informací jsou obecně sdílené a zřejmé (mám na mysli např. definici palestinského mnišství jako „cesty srdce“ i „cesty rozumu“, důraz na osobní zkušenost u Dorothea atd.), zatímco by bylo zapotřebí odkázat na místa, která tato tvrzení dokládají buď přímo u konkrétního mnišského autora, nebo u jeho teologického vykladače. Ale předpokládám, že v textu dizertace toto všechno bude přítomno. Velmi zajímavé bude podle mého názoru prokázat výjimečnost Dorotheovy nauky, která podle autorky rigorózní práce nespočívá v originální tematice, ale právě v sepětí nauky s osobní zkušeností.

Za velmi obtížné místo považuji pasáž, kde se autorka snaží formulovat hypotézu, respektive celou řadu hypotéz a cílů, jichž chce v tomto badatelském projektu dosáhnout. Některé z nich podle mého názoru mohou přesahovat možnosti jednoho dizertačního projektu (motiv Krista-lékaře na s. 37, tamtéž i rozsah srovnání latinských překladů Dorothea a recepce řeckých textů u Kolumbána, respektive podle jakého klíče se při překládání do latiny postupovalo, podle jakého překladu se cituje atd....), tedy pokud chce autorka dospět až k obsahovému srovnání děl obou mnišských autorů (jak formuluje na s. 38). Za velmi přínosnou bych považovala konkrétní textovou komparaci promluv k mnichům (jaká témata se probírají, jak jsou strukturována, zda se liší promluva k mnichům a nemnichům...) a sestavení jakéhosi „terminologického slovníku“ obou autorů. Naopak si nejsem zcela jistá, zda je reálné dospět až k návrhu moderního českého překladu monastické terminologie, zvláště proto, že autorka je v této chvíli dost ovlivněna studiem pravoslavných zdrojů a zavádí po jejich vzoru

pro západní autory atypickou a podle mého názoru ne vždy vhodnou terminologií (igumen, monastýr, když mluví o Bobbiu atd.) pro západní mnišské prostředí.

Budu velmi zvědavá na to, jak se konkrétně autorce v navazujícím badatelském díle podaří prokázat, že oba zvolení autoři. Dorotheos i Kolumbán, sice působili v odlišném kulturním prostředí, nicméně jsou dědici jediného monasticismu, jímž je dle autorky egyptské pouštní mnišství (rozhodně toto tvrzení nemíním zpochybnit, ale i pouze prokázání této teze by podle mého názoru stačilo k hodnotné dizertační práci.

Celkově však je zřejmé, že autorka přichází se smysluplným projektem, jehož struktura i rozpracování určitě stojí za podporu a práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 24.5. 2021

Doc. Denisa Červenková, ThD.